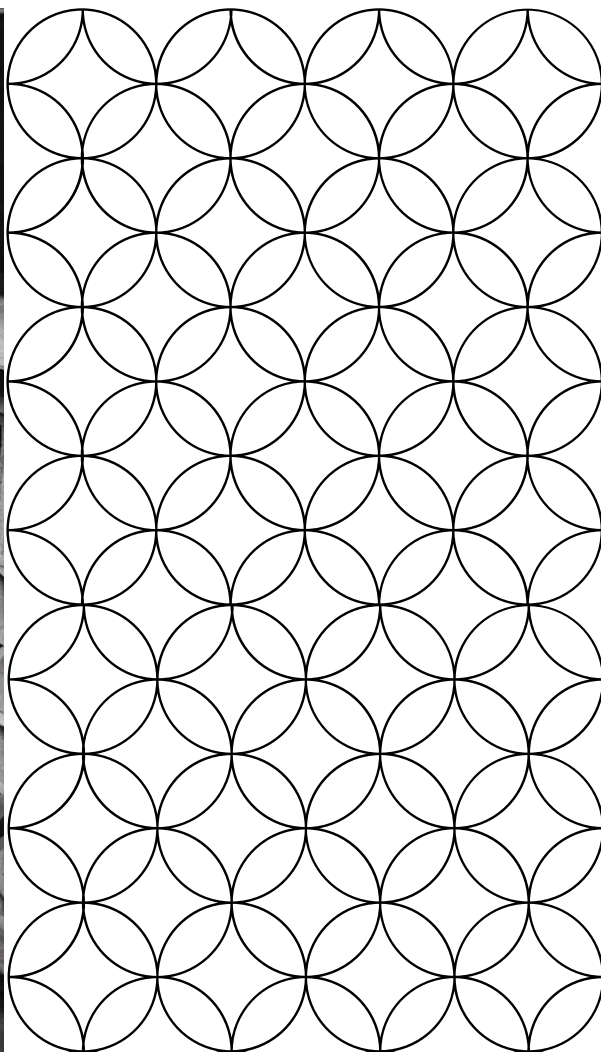

DESIGNKULTÚRA A KÖZNEVELÉSben

*A DESIGNKOMPETENCIA-RENDSZER
VIZSGÁLATA*

PÓCZOS VALÉRIA
Doktori értekezés

Művészettudomány PhD
Designkultúra-tudományi tagozat

DESIGNKULTÚRA A KÖZNEVELÉSBEN

A DESIGNKOMPETENCIA-RENDSZER VIZSGÁLATA

PÓCZOS VALÉRIA
PhD-értekezés

Témavezető:
Bényei Judit PhD, egyetemi docens

Budapest, 2024.

TÉZISEK

A magyarországi köznevelés jogszabályi kereteinek aktuális állapota szerint olyan diszciplináris rendszertani beosztás alapján tanítunk és tanulunk, amely – korábbi hagyományokra visszanyúló előtörténetet követően – a 19. században és a 20. század elején a klasszikus tudományterületek struktúráját követve alakult ki. A tudományágak leképezése által létrejött pedagógiai forradalom pozitív aspektusai vitathatatlanok, azonban megalakulásukkal a valóságban nem létező *határokat képeztek és képeznek* a világ jelenségeinek megismerésében. Feltételezem, hogy a valóság összefüggéseinek a felfedése a jelenlegi izolált szaktárgyi rendszer mellett eltérő tantárgyi szerkezet létrejöttét (is) megkívánná.

Feltételezem, hogy a designkultúra multidiszciplináris szemlélete miatt alkalmas a tantárgyi integrálás segítésére. Problémaalapú megközelítése jó alapot teremt a jelenségalapú oktatás számára, ami a holisztikus gondolkodás fejlesztését támogatja. Pragmatikus jellege alkalmassá teszi a tapasztalati tanulás és a társas konstrukciós tanulási helyzetek megteremtésére.

Teoretikus kutatásomban a designkultúra-tudomány és a pedagógiatudomány irányából tárom fel a designkompetencia-képességháló modell létrehozásához, fejlesztéséhez és teszteléséhez szükséges szakirodalmat, mindemellett vizsgálom a vizuáliskultúra-tudomány és az anyagikultúra-tudomány területeit és határait azzal a céllal, hogy a designkultúra-tudomány kereteit értelmezni tudjam.

Kutatásom fő kérdését (FK) az alábbi módon fogalmaztam meg:

(FK) Milyen módon emelhető be a köznevelésbe a designkultúra oktatása?

Kiinduló fő kérdésem megválaszolásához további kutatási alkérdéseket (K) fogalmaztam meg a teoretikus kutatásban feltárt, a designkultúra multidiszciplináris jellegét alkotó tudományterületek orientációja alapján:

1. tárgykör

(K1) Hogyan definiálható a designkultúra és a vizuális kultúra viszonya, mik a határai, keretei, és léteznek-e metszetei a két területnek?

2. tárgykör

(K2) Milyen gondolkodási struktúrával járul hozzá a designkultúra a köznevelés gyakorlatához?

3. tárgykör

(K3) Támogatja-e a design a tanulás holisztikus szemléletét a több tudományterületet átfogó, komplex problémák megoldásán keresztül?

4. tárgykör

(K4) Milyen módon integrálható a design a köznevelés gyakorlatába?

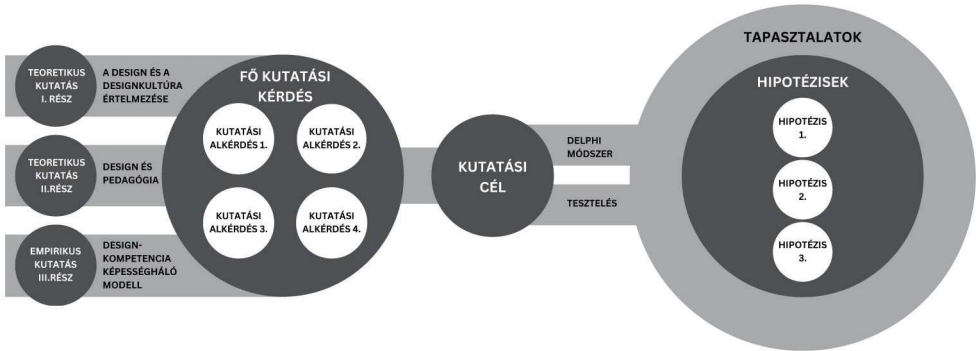
Doktori kutatásom célja a designhoz köthető speciális kompetenciarendszer meghatározása, amely segíti a design integratív diszciplínájának az elhelyezését a köznevelés gyakorlatában. A designkompetencia-keretrendszert mint ajánlatot/vitaanyagot fogalmazom meg a tudományos és pedagógiai közösség számára, amely mellett vagy ellenében érvelhet, illetve amelyet továbbfejleszthet a végső konszenzusra jutás és a jövőbeni designkultúra-oktatás bevezetése reményében.

A kidolgozott designkompetencia-modell többfordulós szakértői véleményezésére a Delphi-módszert alkalmaztam. Mindamellett megalkottam egy verzióját a köznevelési gyakorlatban használható designkultúra-moduloknak, ami az 1–12. osztály teljes spektrumára mintát nyújt a designkultúra köznevelési integrálásához. Elvégeztem ennek a kipróbálását és az értékelését is. Ezzel bemutattam a designkultúra kompetenciafejlesztés-rendszerű felépítésének a lehetőségét a létező köznevelés keretei között. Végezetül, megfogalmaztam az alábbi a hipotéziseket (H), amelyek mentén a posztdoktori kutatásom folytatását tervezem.

(H1) Feltételezem, hogy a designkultúra elterjedése a köznevelés gyakorlatában jelentősen hozzájárul a mindennapi élet és a munka világában kiemelkedően fontos képességcsoportok fejlesztéséhez.

(H2) Feltételezem, hogy a designkompetencia részterületein végzett fejlesztés gyakran különböző, azonban mérhető mértékben hat a kompetenciarendszer egészére.

(H3) Feltételezem, hogy speciális módszerek és tantárgyközi együttműködések segítségével a designkompetenciák hatékonyan fejleszthetők.

A disszertáció felépítése